

**"HELLYYS PIENISSÄ HETKISSÄ ON SUURINTA
MAHDOLLISTA ONNEA" : ONNELLISUUDEN
REPRESENTAATIO KOLUMNISARJASSA LUJASTI
LEMPEÄ**

Camilla von Wehrt
Kandidaatintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Camilla von Wehrt	
Työn nimi "Hellyys pienissä hetkissä on suurinta mahdollista onnea" : onnellisuuden representaatiot kolumnisarjassa Lujasti lempeä	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Toukokuu 2021	Sivumäärä 20
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä tutkielmassa tarkastellaan onnellisuuden representaatioita Maaret Kallion kolumnisarjassa nimeltä <i>Lujasti lempeä</i>. Kolumneja julkaistaan Helsingin Sanomien verkkosivuilla, ja niissä käsitellään muun muassa tunteita, hyvinvointia sekä ihmissuhteita.</p> <p>Tutkielman aineisto koostuu kolmesta kolumnista, joiden teemana on onnellisuus tai hyvä elämä. Onnellisuus on aiheena ajaton, ja sen määritelmä voi vaihdella jopa yksilötasolla. Koska kielen avulla voidaan rakentaa tietynlaista todellisuutta, on olennaista tutkia, miten onnellisuudesta kirjoitetaan ja millaisia merkityksiä sille luodaan mediassa.</p> <p>Tavoitteena on selvittää, millaisia representaatioita onnellisuudesta muodostuu ja millaisin kielellisin keinoin niitä ilmennetään. Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimivat diskurssintutkimus sekä systeemis-funktionaalinen kieliteoria, ja lisäksi analyysissä hyödynnetään myös lingvististä tekstintutkimusta. Keskeisimpiä käsitteitä tutkielmassa ovat representaatio sekä konteksti.</p> <p>Tutkielmassa selvisi, että onnellisuutta representoidaan arkeen pohjautuvien esimerkkien kautta. Onnellisuutta pyritään tuomaan esiin elämän pienempien asioiden kautta. Representaatiot pyrkivät myös luomaan samaistuttavaa kuvaa onnellisuudesta. Teksteissä korostuvat erityisesti adjektiivit ja substantiivit, joiden avulla kirjoittaja rakentaa merkityksiä ja kielikuvia.</p>	
Asiasanat onnellisuus, representaatio, diskurssintutkimus, kolumni	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	3
	2.1 Diskurssintutkimus.....	3
	2.2 Systemis-funktionaalinen kieliteoria.....	5
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	7
	3.1 Tutkimuksen toteuttaminen.....	7
	3.2 Aineiston esittely.....	8
	3.2.1 Kolumni tekstilajina	9
4	ONNELLISUUDEN REPRESENTAATIOIOT	10
	4.1 Onnellisuus hetkissä.....	10
	4.2 Hyvä substantiivina.....	12
	4.3 Onnellisuuden kielteinen määrittely.....	13
	4.4 Yleiset virheet onnellisuuden tavoittelussa	15
	4.5 Konkreettiset esimerkit onnellisuudesta	16
5	PÄÄTÄNTÖ	18
	LÄHTEET	21

1 JOHDANTO

Onnellisuus ja siihen liittyvät tunteet, kokemukset ja ajatukset ovat jonkinlainen ikuisuuskysymys ihmisten keskuudessa. Onnellisuus nähdään usein tavoitetilana, ja tyypillisesti ihmiselämä pyrkiiin menemään sitä kohti tai pysymään sen luomassa tyytyväisyyden tilassa. Onnellisuuteen liittyvää materiaalia on saatavilla nykyään lähes joka paikassa, ja lähivuosina onnellisuuteen liittyviä elämänohjeita antavia kirjoja ja kirjoituksia on julkaistu jopa enenevässä määrin (Ojanen 2018: 11). Koska onnellisuus on ajaton tema, sen tutkiminen myös kielellisestä näkökulmasta on mielenkiintoista. Kielen avulla ei ainoastaan kuvata maailmaa, vaan samalla merkityksellistetään ja rakennetaan sosiaalista todellisuutta, jossa elämme (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016: 26). Sen vuoksi ajattelen, että myös kielellisten keinojen avulla onnellisuutta ja sen kokemuksia luodaan näkyväksi tietyin keinoin tietyissä konteksteissa.

Tässä kandidaatintutkielmassa tutkin onnellisuuden representaatioita psykoterapeutti Maaret Kallion kirjoittamassa kolumnisarjassa nimeltä *Lujasti lempeä*. Tutkittavat kolumnit rakentuvat pitkälti psykoterapeutin näkökulmasta, minkä vuoksi tunteet, hyvinvointi ja ylipäätään inhimillinen näkökulma ovat vahvasti niiden keskiössä. Koen, että mielen ammattilaisen kirjoittama teksti onnellisuudesta voi näyttäytyä lukijalle myös vakuuttavampana kuin jonkun muun. Sen vuoksi päädyin tutkimaan juuri Kallion kolumneja ja niissä esiintyvän onnellisuuden merkitystä. Lähden tarkastelemaan onnellisuuden esiintymistä aineistossa seuraavien kysymysten johdantelemana:

- 1) Miten onnellisuutta representoidaan Maaret Kallion *Lujasti lempeä* -kolumnisarjassa?
- 2) Millaisin kielellisin keinoin representaatioita rakennetaan?

Jotta onnellisuutta ja sen representaatioita voi tarkastella onnistuneesti, näkökulma vaatii rajauksen myös onnellisuuden määrittelemiselle. Onnellisuus käsitteenä on monipuolinen ja usealla eri tavalla tulkittavissa oleva kokonaisuus. Onnellisuutta tutkineen emeritusprofessorin Markku Ojasen (2018) määritelmä

onnellisuudesta on tila, jossa ihminen on tyytyväinen eikä haikaile menneisyyteen tai tulevaisuuteen (Ojanen 2018: 17). Tutkielmani onnellisuus perustuu osittain itse luomalleni määritelmälleni, joka puolestaan pohjautuu osittain yllä mainitun kaltaisissa psykologiaan liittyvissä artikkeleissa ja teoksissa käytetyille määritelmille. Tämä määritelmä toimii myös perustana analyysilleni ja siellä tehdyille tulkinnoille representaatioista. Tutkielmassani onnellisuus nähdään yksilön tavoitetilana, jossa ihminen on tyytyväinen elämäänsä sekä löytänyt jonkinlaisen sisäisen tyytyväisyyden asioihin.

Aiempaa tutkimusta onnellisuudesta ovat tehneet esimerkiksi Hirvonen & Mangeloja (2005), jotka ovat tutkineet onnellisuutta taloustieteen näkökulmasta. Laajempaa, useampaa eri näkökulmaa kattavaa tutkimusta onnellisuudesta on julkaissut Sustainable Development Solutions Network (2021), joka kokoaa vuosittain koko maailman kattavan onnellisuusraportin. Psykologian näkökulmasta tutkimusta on tehnyt muun muassa Sarianna Kiljunen (2013), jonka pro gradu -tutkielma käsittelee blogiaineistosta löytyvää onnellisuutta erityisesti sosiaalipsykologian näkökulmasta. Tutkimustulokset osoittivat, että keskeisimpiä onnen ulottuvuuksia olivat mielihyvä ja merkitys (Kiljunen 2013: 84–85). Suoranaisesti kieleen liittyvää tutkimusta on selvästi muita tieteenaloja vähemmän. Kieleen ja representaatioon liittyvää tutkimusta ihmisen hyvinvoinnista on kuitenkin tehnyt muun muassa Eve Kolari (2016), joka tutkii pro gradu -tutkielmassaan hyvinvoinnin rakentumista Tickle Your Fancy -nimisessä blogissa. Kolarin (2016) pro gradussa on käsitelty erilaisia hyvinvoinnin representaatioita kriittisen diskurssintutkimuksen näkökulmasta. Aineistoni tekstilajia, kolumnia, on sen sijaan tutkittu jonkin verran esimerkiksi Laura Jokikokon (2015), Reetta Rintaluoman (2020) sekä Emilia Raudaskosken (2016) suomen kielen pro gradu -tutkielmissa, joissa käsitellään muun muassa niistä löytyviä diskursseja sekä retoriikan keinoja eri kirjoittajien kolumneissa.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Tässä luvussa esittelen tarkemmin tutkielmani teoreettista viitekehystä. Kuvaan aluksi tutkielmani kattokäsitettä, diskurssintutkimusta, sekä systeemifunktionaalista kieliteoriaa, joka puolestaan ohjaa erityisesti analyysini rakentumista. Käsittelen luvussa näiden pääkäsitteiden lisäksi tarkemmin tutkielmani muita olennaisia käsitteitä representaatiota ja kontekstia.

2.1 Diskurssintutkimus

Diskurssintutkimus on tutkielmani keskeinen teoreettinen lähtökohta, sillä keskityn tutkimaan siinä erityisesti kielenkäyttöä sosiaalisessa ja osittain myös kulttuurisessa kontekstissa. Tutkimukseni aineistoa julkaistaan Suomen suurimman sanomalehden Helsingin Sanomien verkkosivuilla. Tällöin jo sen julkaisualusta ja laaja levikki muodostavat sille tietynlaisen sosiaalisen kontekstin. Koska onnellisuus on myös kulttuurinen kokemus, voidaan tämän tutkimuksen ajatella perustuvan nimenomaan suomalaisen onnellisuuden representaatioille.

Diskurssintutkimus on tutkimusalana hyvin laaja ja monipuolinen, ja sen osaluissa voidaan tarkastella muun muassa tekstin teemojen ja sisällön herättämää keskustelua tai kielen rakennetta ja sen merkityksiä (Gee 2010: 8). Diskurssien tutkimisen päätavoitteena on päästä selville ihmisten todellisista käytänteistä, puheesta ja toiminnasta. Kyseessä on siis teoria, joka keskittyy kaikkeen ihmisen vuorovaikutteiseen toimintaan ja sen prosesseihin, jotka voivat olla tiedostamattomia ihmiselle itselleen. Diskurssianalyysin avulla voidaan tehdä näkyväksi ihmisen toimintaa ohjaavia seikkoja, toisin sanoen diskurseja. (Remes 2006: 288–289.)

Diskurssintutkimusta voidaan toisaalta myös pitää eräänlaisena kattokäsitteenä, jonka alapuolelle mahtuu lukuisia erilaisia suuntauksia, kuten tekstilingvistiikka,

puheaktiteoria sekä sisällönanalyysi (Luukka 2000: 134). Erilaisten suuntausten lisäksi diskurssintutkimuksessa aineistoa voidaan tarkastella myös erilaisten lähestymistapojen avulla, joiden avulla kieltä kuvataan. Formalistinen ja funktionaalinen lähestymistapa eroavat toisistaan siten, että formalistisen suuntauksen tarkoituksena on kuvata kielen rakentumista, kun taas funktionaalinen suuntaus pyrkii selvittämään kielen toimintaa vuorovaikutuksen välineenä (Luukka 2000: 135).

Diskurssintutkimuksessa on olennaista pyrkiä kysymään tekstiltä kysymyksiä suhteuttaen tekstiä samalla sen kontekstiin. Tekstistä pyritään löytämään siis jonkinlaisia yhteyksiä ympäröivään maailmaan tai yhteiskuntaan. (Gee 2010: 121.) Toisin sanoen voidaan puhua myös käsitteestä representaatio, jolla yksinkertaisesti sanottuna tarkoitetaan kielen luomaa merkitystä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tapahtuvalle ilmiölle. Representaatio on diskurssintutkimukseen liittyvä olennainen alakäsite, jolla viitataan siihen, miten maailmaa kuvataan kielen avulla. Käsite kytkeytyy diskurssintutkimukseen loogisesti: se saa merkityksensä suhteessa aiempiin representaatioihin ja on diskursiivisen toiminnan tulos. Representaatio kuvaa kielen merkityksenannon sosiaalista ja vaikutusvaltaista luonnetta. Kuten tässäkin tutkielmassa on tavoitteena, representaation avulla voidaan tarkastella sitä, mistä näkökulmasta tiettyä asiaa kuvataan ja millaisia kielellisiä keinoja siihen käytetään. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 78–80.) Representaatioiden prosessien analysointi pohjautuu pääasiassa siihen, millaisia valintoja tekstissä on tehty (Fairclough 1997: 136). Representaatioiden tarkasteluun liittyy olennaisesti myös implisiittisten merkitysten tarkastelu kattavamman kokonaiskuvan muodostamiseksi. Implisiittisillä merkityksillä viitataan asioihin, jotka jäävät tekstissä sanomatta, mutta jotka ovat jollakin tavalla kuitenkin nähtävissä ikään kuin rivien välistä. (Fairclough 1997: 139–140.) On siis tärkeää, että nähtävissä olevien elementtien lisäksi analyysissä huomioidaan myös piilomerkitykset, kuten kirjoittajan asenteet tai alkuoletukset, joita tekstin kontekstista ja eksplisiittisistä merkityksistä on tulkittavissa. Representaatioon liittyy aina oleellisesti myös kielelliset valinnat, ja osaa näistä valinnoista ohjaa myös sanasto. Kirjoittajan oma sanasto ja merkitykset ohjaavat tekstin muodostumista, jolloin kielelliset valinnat kytkeytyvät nimenomaan tietyn kielenkäyttäjän muodostamaan käsitykseen maailmasta. (Fairclough 1997: 143.)

Toinen diskurssintutkimukseen sekä tähän tutkielmaan liittyvä olennainen käsite on konteksti, jolla viitataan tilanteeseen, jossa kielenkäyttö tapahtuu. Esimerkiksi siis tässä tutkielmassa kielenkäytön voidaan ajatella tapahtuvan mediassa, sillä aineistoa julkaistaan sanomalehden verkkosivuilla. Toisaalta konteksti voidaan määrittellä tätäkin laajemmin huomioimalla koko yhteiskunnallinen tila tai ympäristö. Konteksti on siis hyvin moniulotteinen käsite, joka on syytä määrittellä jokaisessa

tutkimuksessa näkökulman määrittelemällä tavalla. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 40–41.)

Lingvististä tekstintutkimusta voidaan nimittää diskurssintutkimukseen linkittyväksi osa-alueeksi, sillä tekstien ja diskurssien yhteys on vahva. Tekstintutkimuksen ja diskurssintutkimuksen yhteys johtaa lopputulokseen, jossa tekstistä on pyritty kielellisten keinojen erittelyn pohjalta luomaan käsitystä siitä, millaisia merkityksiä tekstistä on löydettävissä ja miten niitä käytetään tietyssä kontekstissa. (Hiidenmaa 2000: 169.) Tässä tutkimuksessa lingvistinen tekstianalyysi on nimenomaan olennaisempi menetelmä kuin diskurssianalyysi, sillä pyrkimyksenä on tarkastella pääasiassa merkityksiä eikä esimerkiksi peilata aineistoa kriittisesti. Diskurssintutkimuksen ja tekstintutkimuksen yhteys on olennainen, sillä molempien keskiössä on jonkin aihealueen merkitysten rakentuminen. Lingvististä tekstintutkimusta voidaan nimittää tässä tutkimuksessa siis jonkinlaiseksi diskurssintutkimuksen menetelmäksi tai näkökulmaksi, jota pyrin hyödyntämään tarkastellessani aineistoa. (Hiidenmaa 2000: 165, 169.)

2.2 Systemis-funktionaalinen kieliteoria

M. A. K. Hallidayn luoma systemis-funktionaalinen kieliteoria toimii tutkielmassani sekä teoreettisena viitekehystenä että osittain myös menetelmänä. Tämä funktionaalinen näkökulma näkee kielen ensisijaisen tehtävän olevan merkitysten rakentaminen. (Halliday & Matthiessen 2013: 3.) Analysoin tutkielmani aineistoa kielen funktionaalisesta näkökulmasta, mikä tarkoittaa ajatusta siitä, että ihminen toimii sosiaalisessa yhteisössä, jonka kielen käyttö nähdään yhtenä sosiaalisen toiminnan muodoista. Toisaalta systemis-funktionaalinen kieliteoria toimii tukena tutkielmalleni myös siltä osin, että sen tavoitteena on pyrkiä ymmärtämään merkityksiä sekä kielisysteemin toimintatapoja. (Luukka 2002: 89.) Juuri sen monipuolisuuden vuoksi koen sen tässä tutkielmassa toimivana taustateorianä ja menetelmänä.

Funktionaalinen lähestymistapa on pohjimmiltaan semanttinen, eli sen pyrkimyksenä on nähdä kielen käytössä tapahtuva merkitysten rakentaminen. Näkökulman perusta on myös vahvasti sosiaalinen: se ei siis pyri löytämään kielen psykologisia tai esimerkiksi kognitiivisia puolia. Teorian mukaan kiinnostavaa kielessä on siis sen kaikenlainen merkitysten ja sosiaalisten elementtien tarkastelu, jonka tavoitteena on selvittää, millaisia tekoja kielellä voidaan tehdä tietyllä tavalla tietyssä kontekstissa. (Luukka 2002: 98–101.)

Systemis-funktionaalisen kieliteorian mukaan kielellä on myös kolme metafunktiota, jonka käsite kuuluu koko kieliteorian perusrakenteeseen (Halliday &

Matthiessen 2013: 84). Metafunktioiden avulla kielisysteemi pyritään jakamaan kolmeen eri osa-alueeseen, joita tarkastelemalla kielen käytöstä voidaan saada mahdollisimman monipuolinen käsitys. Nämä kolme metafunktiota ovat nimeltään ideationaalinen, interpersonaalinen sekä tekstuaalinen metafunktio. Ideationaalinen metafunktio pitää sisällään ihmisen kokemuksiin perustuvan merkityksen sekä asioiden välisiä suhteita rakentavan loogisen merkityksen. Interpersonaalinen funktio sen sijaan liittyy kaikkeen siihen kielenkäyttöön, joka tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Kolmas, eli tekstuaalinen metafunktio puolestaan kuvastaa erilaisten, kirjoitettujen tai puhuttujen tekstien rakentumista erottaen ne esimerkiksi satunnaisista virkejonoista. Funktioiden merkitys perustuu niiden välisiin suhteisiin, ja ne yhdessä luovat kokonaisuuden, joiden tarkastelu mahdollistaa laajan kuvauksen merkityksenannosta kielen keskeisenä tehtävänä. (Luukka 2002: 102–103; Halliday & Matthiessen 2013: 83–84.)

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Olen toteuttanut tutkimukseni hyödyntäen systeemis-funktionaalista kieliteoriaa sekä diskurssintutkimuksen käsitteitä, kuten representaatiota ja kontekstia. Analysoin aineistoa lingvistisen tekstianalyysin näkökulmasta. Olen hyödyntänyt analyysissä moninäkökulmaista merkitysten erittelyä, jonka juuret ovat systeemis-funktionaalisisessa kieliopissa. Nämä ovat pääsääntöisesti myös lähtökohtia tekstianalyysille, joka on pohjimmiltaan merkitysten analysointia (Heikkinen 2020: 34). Funktionaalisen lähestymistavan perustana toimii kieleen suhtautuminen ensisijaisesti tekoja ja merkityksiä rakentavina toimintoina, jolloin sen tarkastelu keskittyy kielen toimintaan ja tehtäviin sen kontekstissa (Luukka 2002: 101).

Keräsin aineistoni manuaalisesti tarkastelemalla Maaret Kallion vuonna 2020 kirjoittamia kolumneja *Lujasti lempeä* -nimisen kolumnisarjan alla Helsingin Sanomien verkkosivuilla. Valitsin tutkittavat kolumnit harkinnanvaraisesti, eli pyrin löytämään ne kolumnit, joissa onnellisuus oli erityisesti nostettu käsittelyyn. Aineiston kerättyäni luokittelin tekstimateriaalin alustaviin representaatioihin lähinnä myöntö- ja kieltomuotojen sekä tarkempien teemojen perusteella. Näitä teemoja olivat esimerkiksi tietyt sanat tai sanaluokat ja niiden ympärillä olevat ilmaukset. Representaatiot muodostuivat melko luonnollisesti heti aluksi, joten ne ovat alkuperäisen jaottelun jälkeen ainoastaan tarkentuneet. Jaottelun jälkeen pureuduin representaatioiden pienempiin osiin tarkemmin, kuten leksikaalisiin tai kieliopillisiin ilmauksiin. Tarkastelin jokaista ilmaisua erikseen, jonka jälkeen asetin ilmaisut yhden tai kahden virkkeen osioihin, jotka mielestäni kuuluivat yhteen niiden rakenteen tai teeman puolesta.

Pyrin huomioimaan tarkastelussa sekä kielellisen rakenteen että merkityksen, jotta ne olisivat keskenään mahdollisimman samankaltaisia ja noudattelisivat lisäksi kielen funktionaalisen perustan tutkimusmetodia. Kielellistä analyysia tein erityisesti adjektiivien ja substantiivien pohjalta, sillä ne korostuivat tekstissä huomattavasti. Merkitysten muodostamisessa käytin myös omaa tulkinnanvaraisuuttani, joten niiden tuloksia tarkastellessa on syytä huomioida, että ne eivät ole täysin subjektiivisia.

Vaikka seuraavasta luvusta löytyvässä analyysissa on nähtävissä ainoastaan lyhyitä, virkkeen mittaisia otteita aineistosta, olen pyrkinyt huomioimaan niissä myös tekstien koko kontekstin ja julkaisualustan. Raporttiin olen nostanut esiin siis ainoastaan näkökulmani kannalta olennaiset katkelmat kolumneista, joiden olen ajatellut kuvaavan kyseisiä representaatioita erityisen osuvasti. Konteksti kattaa tässä tutkielmassa sekä laajemman yhteiskunnallisen näkökulman että suppeamman, julkaisualustan näkökulman.

3.2 Aineiston esittely

Tutkielmani aineistona on kolme Maaret Kallion kirjoittamaa kolumnia, jotka on julkaistu Helsingin Sanomien verkkosivuilla vuonna 2020. Kolumnit ovat saatavilla kaikille, eivätkä ne sijaitse minkäänlaisen maksumuurin takana.

Maaret Kallio on psykoterapeutti, joka työskentelee monipuolisesti eri osa-alueilla. Perinteisen vastaanottotyön lisäksi Kallio on kirjoittanut tietokirjoja sekä luennoinut erilaisissa tilaisuuksissa mielen hyvinvointiin liittyvistä teemoista. Muilta koulutuksiltaan hän on seksuaaliterapeutti, mindfulness-ohjaaja sekä sosionomi. (Maaretkallio.com.) Kolumnit ovat saavuttaneet suurta suosiota ja paljon aktiivisia seuraajia erityisesti Kallion omilla sosiaalisen median kanavilla Facebookissa ja Instagramissa. Kallion kolumnit ovat ajankohtaisia ja käsittelevät usein käsillä olevia tilanteita. Teksteissä on tyypillisesti nähtävissä Kallion ammatti, joka luo kolumneille selkeän, inhimillisen näkökulman. Tekstien tyyli on paikoin narratiivinen ja hyvin kuvaileva, mikä auttaa hahmottamaan tekstien tarkoituksia. Lisäksi niissä on paljon konkreettisia esimerkkejä tai Kallion omia muistoja ja kokemuksia, mitkä lisäävät niiden tekstilajille tyypillistä omakohtaisuutta (Rentola 2010: 109–110).

Aineistokseni olen valinnut kolumnit, jotka ovat ilmestyneet Helsingin Sanomien verkkosivuilla 1.1.2020, 22.1.2020 sekä 19.8.2020. Vuoden 2020 aikana verkkosivuilla on julkaistu kaikkiaan 17 *Lujasti lempeä* -sarjan kolumnia, joista harkinnanvaraisesti valitsin tarkasteluun tutkielmani näkökulmaa palvelevat. Jätin tarkastelusta pois kokonaan Kallion muut kirjoitukset, jotka eivät kulkeneet *Lujasti lempeä* -nimen alla.

3.2.1 Kolumni tekstilajina

Kolumni on juttutyypinä suhteellisen uusi tekstilaji, joten sen määritelmä riippuu usein kontekstista ja tekstin tyylistä (Pietilä 2012: 596). Sen merkittävimpiä erityispiirteitä ovat kuitenkin sen henkilösidonaisuus sekä subjektiivisuus. Kolumnin ei ole tarkoitus olla objektiivinen asiateksti, vaan pikemminkin ajatuksia ja tunteita herättävä kirjoitus, jota julkaistaan usein saman ihmisen toimesta säännöllisesti esimerkiksi jossakin sanoma- tai aikakauslehdessä. Kolumnin tyylilaji on vapaamuotoinen ja vaihteleva, sillä se voi sisältää elementtejä useasta eri tekstilajista sen teemasta tai kirjoittajasta riippuen. Kuitenkin pääasiallisesti kolumneista voidaan puhua eräänlaisena mielipidekirjoituksena, sillä sen tavoite on vaikuttaa lukijaansa. (Rentola 2010: 108–109.)

Henkilösidonaisuus näyttäytyy kolumnissa kantavana teemana. Kolumnista tulee kiinnostava, kun sen kirjoittaja on mielenkiintoinen tai arvostettu henkilö. Kolumnissa on tarkoitus myös tuoda esille kirjoittajan omaa minää, jotta sen tarkoitus julkaisussa tulee näkyväksi. Minän avulla kolumniin tulee jotain sellaista, mitä esimerkiksi puhtaasta tietotekstistä ei tulisi ilmi. Sijoittamalla minän tekstiin, kirjoittaja antaa lukijalle konkreettisia esimerkkejä, muistoja ja havaintoja teemaan liittyen. Oman minän korostaminen taidokkaasti ei tarkoita kuitenkaan ainoastaan itsensä kehumista tai omien ansioiden tuomista esiin, vaan enemmänkin henkilökohtaisia mielipiteitä sekä kokemuksia. (Rentola 2010: 110–111.)

Kolumnin kirjoittajalle on tyypillistä olla tunnettu tai suosittu yleisön keskuudessa. Kuitenkaan kuka tahansa julkisuuden henkilö ei välttämättä menesty kolumnistina: olennaista on, että kirjoittaja osaa ilmaista itseään taitavasti sekä esittää aiemmin mainitun minän sujuvasti tekstissä. Koska kolumnin on tarkoitus olla myös keskusteleva, vuorovaikutus syntyy toiston kautta. Sen vuoksi on tärkeää, että kolumni ilmestyy useasti ja säännöllisesti. (Rentola 2010: 111.)

Kolumnin vaikuttavuus perustuu myös vahvasti vuorovaikutukselle, sillä sen tarkoituksena on ikään kuin koukuttaa lukija kirjoituksiin. Kolumnistin tarkoituksena on luoda pysyvä suhde lukijaan, jotta tämä lukisi jatkossakin kirjoittajan tekstejä. Lukijaa pyritään sitouttamaan kolumneihin esimerkiksi nostamalla tarkasteluun ajankohtaisia tai ajattomia, universaaleja aiheita. Tällöin lukija kiinnostuu kerta toisensa jälkeen kuulemaan, mitä sanottavaa kolumnistilla on tällä kertaa. (Rentola 2010: 111–114.)

4 ONNELLISUUDEN REPRESENTAATIOIT

Tässä luvussa esittelen muodostamiani keskeisimpiä representaatioita onnellisuudesta. Koska analyysi on tehty funktionaalisesta näkökulmasta, ei päämääränäni ole ollut täysin tyhjentävä analyysi. Viittaan analyysissäni usein sanaluokkiin tavoitteenani havainnollistaa sanojen merkityksiä. Tekstiä analysoitaessa huomio pyritään kuitenkin kiinnittämään nimenomaan siihen, mitä milläkin sanalla tehdään tekstissä (Heikkinen 2020: 149). Sanaluokkajako toimii tekstissäni lähinnä siis työkaluna. Kolumneista löytämäni osuvimmat viisi representaatiota olen nimennyt seuraavanlaisesti: onnellisuus hetkissä, hyvä substantiivina, onnellisuuden kielteinen määrittely, yleiset virheet onnellisuuden tavoittelussa sekä konkreettiset esimerkit onnellisuudesta. Olen muodostanut representaatiot hyödyntäen useampaa näkökulmaa, jotta merkityksenannon tarkoitus tulisi mahdollisimman selväksi. Perustellakseni esimerkiksi merkitysten muodostumista olen pyrkinyt perustelemaan väitteeni tarvittaessa myös Ison suomen kieliopin verkkoversion (VISK) sekä Kielitoimiston sanakirjan avulla (KS).

4.1 Onnellisuus hetkissä

Tässä representaatiossa onnellisuus kytketään *hetkiin*. *Hetkillä* kirjoittaja viittaa toistuvasti tilanteisiin, joita on päivittäin ja joita jokaisen on mahdollista kokea. Representaatiolla pyritään todistamaan lukijalle, kuinka yksinkertaisista palasista onnellisuus tosiasiaassa koostuu. *Hetket* saavat useimmiten määritteekseen adjektiivin, kuten sen kokoon viittaavan suhteellisen adjektiivin *pieni* tai *suuri*, tai sen ominaisuuteen liittyvän adjektiivin kuten *hellä*. *Hetket* ovat olennaisia nostaa tarkasteluun, sillä niistä puhumalla kirjoittaja itse määrittelee oman käsityksensä

onnellisuudesta, ja siten pyrkii luomaan lukijalle kuvaa siitä, kuinka helppoa onnellisuus on löytää omasta elämästä.

Esimerkissä 1 *tavallisuudella* kirjoittaja haluaa korostaa hetkien merkitystä siitä näkökulmasta, että ne voivat olla helposti tiedostamattomia ja arkipäiväisiä asioita. *Hyvät hetket* eivät siis ole välttämättä erikseen rakennettuja tilanteita, kuten juhlia tai lomamatkoja. Tavallisuuden käsitettä selitetään syysuhteita ilmaisevalla anaforisella *siksi*-sanalla (VISK § 1131) *juuri siksi* sekä genetiivimääritteen saaneella adjektiivilla (VISK § 621) *poikkeuksellisen hyvää: tavallinen* on siis jotain parempaa kuin mitä sen merkitys arkipäiväisessä käytössä tyypillisesti on.

- 1) Tavallinen, ja juuri siksi niin *poikkeuksellisen hyvää hetki* tulee herkästi sivuutetuksi.

Esimerkeissä 2 ja 3 hetket saavat määritteekseen kokoon viittaavan suhteellisen adjektiivin. Esimerkissä 2 on näkyvissä myös astevastakohtia, kun kirjoittaja vertaa *suuria speaktaakkeleita pieniin hetkiin*. Esimerkin 2 kielto *ei ole koskaan* koostuu kieltosanasta *ei* sekä kieltohakuisesta sanasta *koskaan*. Tällä kiellolla kirjoittaja pyrkii luomaan lukijalle käsitystä siitä, että asiaan ei ole tullut muutosta, vaan se on aina pitänyt paikkaansa. Verbillä *pulpahdella* voidaan viitata esimerkiksi vedestä nouseviin asioihin, kuten kupliin. Tässä yhteydessä verbi kuvastaa *hyvään kosketusta* asiana, joka vain tapahtuu: *aikaa ja paikkaa kyselemättä* eli juuri silloin, kun ihminen ei sitä etsi tai odota. Esimerkissä 3 astevastakohtia on käytetty myös korostus- tai tyylikeinona: *pieni suuri hetki*. Adjektiivit luovat toisilleen uuden merkityksen, sillä niitä käytetään tyypillisemmin kuvailemaan vastakohtaisia asioita. *Pieni suuri hetki* merkitsee tässä yhteydessä jotakin pieneltä tuntuvaa hetkeä, jonka arvo tai merkitys on kuitenkin ihmiselle yksilötasolla suuri.

- 2) Hyvän kosketus ei ole koskaan vaatinut suuria speaktaakkeleita, vaan on pulpahdellut esiin aikaa ja paikkaa kyselemättä arjen *pienissä hetkissä*.
- 3) Yksi vahvuuksistani on lapsesta saakka ollut taipumus havaita, tunnistaa ja tuntea *pieniä suuria hetkiä*.

Esimerkissä 4 on nähtävissä juuri kolumnille tyypillistä omakohtaisuutta (Rentola 2010: 110), sillä kirjoittaja puhuu omasta työstään, jonka kautta hänelle on käynyt *alleviivatun selväksi*, mitä *aito hyvä* on. *Alleviivauksella* tarkoitetaan tyypillisesti tekstiin tehtävää huomiointia, mutta tässä yhteydessä kirjoittaja pyrkii korostamaan *alleviivauksella* metaforisesti, kuinka ilmiselvä asia tämä hänelle on. Tällä tavoin kirjoittaja kuitenkin pyrkii myös painottamaan, että hänellä on jonkinlaista näkemystä työnsä puolesta myös siitä, mitä voisi olla esimerkiksi onnettomuus tai elämän huonot puolet. Esimerkissä 4 *hetki* saa myös useamman määritteen: numeraalin *tuhat*, sekä kaksi suhteellista adjektiivia *pieni ja hellä*. Numeraalin *tuhat* merkitys itse numerona ei

ole tässä yhteydessä olennainen: sen merkitys suurena lukuna *pienen* ja *hellän* määritteenä on tärkeämpi, eikä sitä ole tarkoitettu ottaa myöskään kirjaimellisesti. Tässä tapauksessa numeraalia ei ole tarpeen avata esimerkiksi tutkimustulosten valossa, vaan se toimii ikään kuin yhtenä adjektiivina *hetkelle*. (Heikkinen 2020: 118–119.) Esimerkissä 5 kirjoittaja kertoo suoraan, mikä hänen mielestään on onnellisuutta. Myös se yhdistetään suoraan pieniin hetkiin, jotka ovat kulkeneet tässä representaatiossa kantavana teemana. Adjektiivin *suuri* superlatiivijohdos *suurin* ilmaisee, että ominaisuutta on enemmän kuin missään muussa: eniten onnea on siis nimenomaan pienissä hetkissä. Vastakohtaparit luovat sanomalle vaikuttavuutta.

- 4) Ihmisen elämän surujen, menetysten, riitojen, pelon ja hylkäämisten äärellä työskennellessä käy alleviivatun selväksi, että aito hyvä on lopulta *tuhat pientä hellää hetkeä*.
- 5) Hellyys *pienissä hetkissä* on suurinta mahdollista onnea.

4.2 Hyvä substantiivina

Tässä representaatiossa *hyvä* toimii substantiivina, joka on konkreettinen olio. Onnellisuutta representoidaan kaikella ympärillä olevalla, sillä *hyvä* voi olla tai löytyä mistä tahansa. Hyvällä voi myös olla erilaisia ominaisuuksia, ja sitä määritetäänkin adjektiiveilla. *Hyvää* saatetaan tyypillisemmin käyttää adjektiivin tavoin, mutta tässä representaatiossa se näyttääytyy substantiivina. Myös muita adjektiiveja voidaan käyttää substantiivin tavoin, ja jotkin sanat voivat kuulua useampaankin sanaluokkaan. Sanaluokkajako ei ole siis läheskään aina tyhjentävä. (Alho & Kauppinen 2008: 61; Heikkinen 2020: 64.) Representaation esimerkkilauseissa *hyvä* viittaa abstraktiin entiteettiin, joka on toinen keskeinen ryhmä puhuttaessa adjektiivien substantiivikäytöstä (VISK § 627). Koska kirjoittaja on tehnyt tietoisin valinnan puhuessaan nimenomaan *hyvästä*, se voidaan nähdä merkityksellisenä: sen sijaan, että puhuttaisiin suoraan onnellisuudesta, *hyvästä* puhuminen voi näyttääytyä lukijalle neutraalimpana sanavalintana, sillä onnellisuudessa sanana voi olla paljonkin latautuneisuutta ja sen käyttö voi aiheuttaa myös ennakkoluuloja.

Esimerkeissä 6 ja 7 kirjoittaja määrittelee *hyvän* *pieneksi*. Sillä hän pyrkii tekemään lukijalle selväksi, ettei *hyvän* tarvitse olla mitään suurta tai edes keskikokoista. Esimerkissä 6 *pienen hyvän* yhteydessä mainitaan *tavallinen elämä* ja sen *hienous*. Tällä sanomalla kirjoittaja luo asetelman siitä, että ei-tavallisen elämän *hienous* tai hohto voi olla jotain muuta. Kuitenkin *tavallisen*, arkipäiväisen *elämän hienous* perustuu aiemmin mainitulle *pienelle hyvälle*. Etenkin esimerkissä 7 *pieni hyvä* näyttääytyy jonakin vakiintuneena käsitteenä, kun sen yhteydessä puhutaan *poimimiskyvystä*:

pienen hyvään pystyy siis jollakin tavalla poimia jostakin ja sitä kautta omistaa sen. Esimerkissä 7 *kiireen ja kuormittumisen lisääntymisestä* puhutaan metaforisesti *myrkkyinä* sille, miten hyviä asioita pystyy huomaamaan elämässään. Sillä tarkoitetaan jotain sellaista, mikä voi olla esteenä onnellisuudelle tai mikä voi pilata onnellisen elämän. Toisaalta sillä viitataan myös siihen, että hyvien asioiden löytäminen tulee haastavammaksi, kun *kiire ja kuormittuminen* yleistyvät. Kirjoittaja siis väittää lisäksi, että *kiire ja kuormittuminen* ovat *lisääntyneet* merkittävästi yhteiskunnassa.

- 6) *Pieni hyvä* on tavallisen elämän hienoutta.
- 7) *Kiireen ja kuormittumisen lisääntyminen* ovat myrkkyä *pienen hyvään* poimimiskyvylle.

Esimerkeissä 8 ja 9 *hyvä* näyttäytyy erityisen vahvasti tekijänä tai toimijana. Esimerkissä 8 *hyvä* pystyy metaforisesti *koskettamaan* jollakin tavalla ja esimerkissä 4 *hyvä* esiintyy genetiivimuodossa ilmaisemassa kuuluvuutta ilmaisussa *hyvään hellyys* (VISK § 1232, 573, 574). Esimerkissä 9 kirjoittaja tarkentaa, että *hyvään hellyys* tulisi *poimia* nimenomaan arjessa. *Arki* voidaan määritellä jokapäiväiseksi, tavalliseksi elämäksi (KS s. v. arki), jonka merkitystä hyvän avulla pyritään korostamaan.

- 8) *Hyvään kosketus* ei ole koskaan vaatinut suuria speaktaakkeleita, vaan on pulpahdellut esiin aikaa ja paikkaa kyselemättä arjen pienissä hetkissä.
- 9) Joka ei poimi *hyvään hellyyttä* arjessa, ei löydä sitä suuremmistakaan mittakaavoista.

4.3 Onnellisuuden kielteinen määrittely

Tässä alaluvussa onnellisuutta representoidaan negaation kautta. Kielto eli negaatio ilmaisee, että jokin asiointila ei päde. Sen lisäksi, että kirjoittaja avaa kolumneissaan tapoja tulla onnelliseksi tai löytää onni omasta elämästä, hän nostaa esiin myös syitä sille, miksi onnellisuutta puuttuu tai miksi sitä ei kykene löytämään. Kiellon merkitys tekstintutkimuksessa on olennainen: se ilmaisee tekstissä useimmiten modaalisuutta. Lisäksi kielto on tärkeää nostaa esiin, sillä sen avulla voi myös pohtia, miksi asia on ilmaistu juuri kiellon eikä myönnön kautta. (Heikkinen 2020: 135–136.) Näissä lauseissa kielto on voimakas, ja sen valinta tekstilaji huomioon ottaen on pyrkiä vaikuttamaan lukijaan. Kirjoittaja tekee kiellolla selväksi oman kantansa asiaan ja pohjaa tietonsa omiin kokemuksiinsa ja havaintoihinsa. Koska tutkittavana tekstilajina on kolumni, on sille oleellista esittää asioita perustuen vahvasti omiin kokemuksiin. Jopa provosoiva tyyli on suotavaa, sillä kolumnin ei ole tarkoituskaan olla neutraali tai objektiivinen tuotos, vaan ennemminkin poleeminen. (Rentola 2010: 108–111.)

Esimerkeissä 10 ja 11 predikaattina toimiva *perustua*-verbi viittaa johonkin pohjarakenteen kaltaiseen ominaisuuteen. Kun verbi on kieltomuodossa, sillä viitataan päinvastaiseen, mitä normaalisti: *toivo* ja *hyvinvointi* rakentuvat siis jostakin muusta, kuin *täydellisyydestä* tai *pienistä yksityiskohdista*. Näissä esimerkeissä *täydellisyys* sekä *pienet yksityiskohdat* ovat merkitykseltään negatiivisia asioita. Molempien esimerkkien sivulauseet alkavat rinnastuskonjunktioilla *vaan*, ja sivulauseet sen sijaan ilmaisevat mihin *toivo* ja *hyvinvointi* perustuvat: *armollisuuteen* sekä *joustavaan kokonaiskuvaan*. *Armollisuus* esitetään ikään kuin *täydellisyyden* vastakohtana. Esimerkissä 11 vastakkainasettelu luodaan esimerkin 10 tapaan vastakohdilla *pienet yksityiskohdat* ja *joustava kokonaiskuva*.

10) *Toivo ei perustu täydellisyyteen, vaan armollisuuteen.*

11) *Kun hyvinvointi on riittävän vahvaa, se ei perustu pienten yksityiskohtien ylenmääräiseen hinkkaamiseen, vaan joustavampaan kokonaiskuvaan.*

Esimerkissä 12 *johtaa*-verbin kieltomuodolla muodostetaan syy-seuraussuhde, sillä kirjoittaja väittää suoraan, miten hyvää elämää ei ole mahdollista saavuttaa. Kirjoittaja ilmaisee metsästys-metaforan kautta käsitystä siitä, että *onnea* etsittäisiin ikään kuin jahtaamalla, joka tässä yhteydessä voidaan nähdä negatiivisessa merkityksessä. Metaforat ovat olennaisia huomioita tekstianalyysin kannalta, sillä niiden merkitys ei ole ainoastaan toimia tyylikeinona, vaan ne lisäksi muokkaavat ihmisen ajatusmaailmaa sekä rakentavat todellisuutta yhtä lailla muun kielen kanssa (Fairclough, 1992: 194). Adjektiivit *oma* ja *itsekeskeinen* näyttäytyvät esimerkissä negatiivisina määritteinä, ja toisaalta ne toimivat korostuskeinona painoittamaan itsekkyyttä, sillä ne molemmat viittaavat johonkin hyvin yksilökeskeiseen toimintaan.

12) *Oman itsekeskeisen onnen metsästys ei johda syvästi hyvään elämään.*

Tekstin kontekstissa kirjoittaja on aiemmin kertonut, mistä aito hyvä koostuu, jonka jälkeen seuraa tämä predikaatiton toteamus (esimerkki 13). Kielto muodostetaan lauseessa kieltosanalla *ei* sekä kieltohakuisella partikkelilla *mitään*. Vastakkainasettelua luodaan vahvalla adjektiivilla, kuten *mahtipontinen* sekä määritteellä *jätti-*. Yhdyssanassa *jättitavoitteet* sana *jätti* toimii määriteosana, joka ei tässä yhteydessä edusta itsenäistä, taipuvaa lekseemiä, vaan toimii korostavana määritteenä sen pääsanalle *tavoite* (VISK § 406, 427). Esimerkin vaikuttavuus perustuu sen ylisanoihin, joiden avulla kirjoittaja pyrkii toteuttamaan sanomaansa pienten asioiden merkityksestä onnellisuudessa.

13) *Ei mitään mahtipontista menestystä tai jättitavoitteiden saavuttamista.*

Esimerkissä 14 kirjoittaja korostaa, että *mielenterveys* ja *hyvinvointi* eivät ole suorituksia. Tämä voidaan tulkita siten, että nämä asiat voidaan saavuttaa ilman suuria ponnisteluja tai yrittämistä, eikä niitä ole tarkoitus aktiivisesti tavoitella. *Tai*-sana *mielenterveyden* ja *hyvinvoinnin* välissä luo myös kuvan siitä, että *mielenterveys* ja *hyvinvointi* olisivat kaksi eri asiaa. *Mielenterveys* voidaan nähdä psyykkisenä terveytenä ja henkisenä hyvinvointina (KS s. v. mielenterveys). *Hyvinvointi* sen sijaan on kokonaisvaltaisempi käsite: sillä voidaan viitata ylipäätään hyvään terveydentilaan (KS s. v. hyvinvointi). Esimerkin avulla voidaan siis päätellä, että kirjoittaja pyrkii tällä erottelulla tekemään kenties jonkinlaisen eron fyysisen ja psyykkisen terveyden välille. Esimerkissä 15 kirjoittaja kertoo, että *onnellisuus* ja *onni* eivät ole jatkuvia olotiloja tai tunteita. Myös *onnellisuuden* ja *onnen* voi nähdä synonyymeinä, ja toiston avulla kirjoittaja pyrkii luomaan painokkuutta sanomalle. *Jatkumolla* tarkoitetaan jatkuvuutta, joka tässä yhteydessä viittaa siihen, että onnellisuus ei ole tila, joka voi jatkua loputtomiin. Molempien esimerkkien vaikuttavuus perustuu toistolle ja kiellolle.

14) Mielenterveys tai hyvinvointi *eivät ole* suorituksia.

15) Onnellisuus *ei ole* jatkumo, *eikä* onni ikuinen nautinto.

4.4 Yleiset virheet onnellisuuden tavoittelussa

Onnellisuutta ja hyvää elämää tavoitellessa voi tehdä myös suoria virheitä, joita kirjoittaja representoi tässä alaluvussa nähtävien esimerkkien avulla. Virheitä korostavassa representaatioissa nostetaan esille edelleen aiempia representaatioita mukaillen arki ja tavallisuus. Vastakkainasettelua luodaan voimakkailla adjektiiveilla ja substantiiveilla, kuten *täydellisyyshakuisuus*, *epäitsekkyys* sekä *merkityksellisyys*. Tässä representaatioissa adjektiivien käyttö on paikoin jopa liioittelevaa. Adjektiivit näyttäytyvät ylisanamaisina ratkaisuina, sillä ne ottavat kantaa aiheeseen ilman sen suurempaa nojaamista esimerkiksi lähteisiin. Näin ollen niiden käyttö korostaa myös sitä, että tekstin näkökulma ei ole neutraali. Toisin kuin edellisessä representaatioissa, tässä on olennaista huomioida, että kielto ilmaistaan myönnön kautta, eikä esimerkiksi kieltoverbillä tai kieltihakuisilla ilmauksilla. (Heikkinen 2020: 106–107, 136.)

Esimerkissä 16 *pahoinvointia* lisääviksi asioiksi mainitaan *täydellisyyshakuiset odotukset* sekä *itsekontrollin ylikorostus*. Näillä pyritään siis kuvastamaan sitä, miten nykyisessä yhteiskunnassa ihmisten odotukset ovat erittäin korkealla ja kuinka *itsekontrollia* on korostettu jopa liikaakin. Näiden negatiivisuutta korostaa myös asenneadverbi *valitettavasti*, joka paljastaa kirjoittajan näkökulman edellä mainittuihin

ilmiöihin (VISK § 667). Esimerkin 17 ilmaisut *liallinen epäitsekkyys* sekä *liallinen itsekkyys* luovat vastakohtaparin, ja lisäksi adjektiivin *liallinen* jopa tarpeeton toisto luo väitteelle vaikuttavuutta. Kirjoittaja pyrkii tällä siis ilmaisemaan, että onnellisuuden löytämiseksi vaaditaan jonkinlainen tasapaino näiden kahden välillä.

16) *Täydellisyshakuiset odotukset ja itsekontrollin ylikorostus ovat valitettavasti kasvattaneet monen pahoinvointia.*

17) *Sekä liallinen epäitsekkyys että liallinen itsekkyys ovat yhteydessä vähempään onnellisuuteen.*

Esimerkissä 18 prolatiivi *ohitse* toimii lauseessa postpositiona (VISK § 385), jolla tässä yhteydessä viitataan kuvainnollisesti elämän ohi menemiseen. Elämä ei voi kirjaimellisesti mennä kenenkään *ohitse*, vaan tässä yhteydessä se lähinnä merkitsee sitä, että ihminen unohtaa elää hetkessä ja odottaa jatkuvasti jotakin parempaa. Puhuttaessa *kokonaisesta elämästä* kirjoittaja viittaa kuvainnollisesti hyvin pitkään ajanjaksoon. Toisaalta ilmaus on tulkittavissa myös kirjaimellisesti: on mahdollista, että onnellisuutta tavoitellessa huomaakin ajan kuluvan liiankin nopeasti. Esimerkissä 19 intensiteettipartikkeli *ihan* määrittää ominaisuuden astetta (VISK § 854): *ihan tavallinen* eli ei mitään sen suurempaa. Vastakkain asetetaan *todellinen ihme*, joka voidaan tulkita siis *ihan tavallisen* vastakohdaksi. Ajanmääre *usein* kertoo taas siitä, että on yllättävänkin tyypillistä, että *tavallinen hyvä elämä* onkin parempaa kuin ihmiset kuvittelevat. *Ihmeellä* voidaan viitata useaankin eri tarkoitteeseen, kuten tässäkin yhteydessä. Suurimman merkityksen tässä esimerkissä saa kuitenkin *ihme* jonakin selittämättömänä asiana tai vahvistussanana.

18) *Odottaessa parempia aikoja voi mennä ohitse kokonainen elämä.*

19) *Ihan tavallinen hyvä elämä on usein todellinen ihme.*

4.5 Konkreettiset esimerkit onnellisuudesta

Tämän kappaleen esimerkit representoivat suoraan sitä, mitä onnellisuus voi kirjoittajan mukaan olla. Konkreettiset esimerkit representoivat luonnollisesti kirjoittajan subjektiivista näkemystä onnellisuudesta tai sitä tuottavista asioista. Kolumnille tyypillistä on myös kirjoittajan oman minän tuominen tekstissä esiin (Rentola 2010: 110). Näissä esimerkeissä kirjoittaja kuvailee hänen itsensä tai perheensä onnellisuutta lisääviä elementtejä kesän aikana. Luettelot pyrkivät toimimaan samaistuttavana esimerkkinä siitä, miten yksinkertaiset ja pienet asiat voivat jäädä mieleen. Kirjoittaja pyrkii havainnollistamaan mielipiteitään tavallisen

arjen ja hetken merkityksistä listaamalla asioita. Vaikka näissä luetteloissa minää ei mainitakaan suoraan, on niiden omakohtaisuus silti selvää. Minään viittaamisella on oma tehtävänsä erityisesti tässä tekstilajissa, sillä kolumnin tarkoitus on olla keskustelevalainen ja kantaaottava (Heikkinen 2020: 124–125).

Esimerkissä 20 kirjoittaja mainitsee heidän perheensä mukavimpia asioita kesässä. Asiat ovat melko tavallisia ja niiden toteuttaminen esitetään mahdollisena myös lukijoille. Toisaalta esimerkit voivat tuntua lukijasta kaukaisiltakin, mikäli omassa elämässä tämän kaltaiset asiat eivät ole mahdollisia tai tärkeitä. Erityisesti huomio kiinnittyy *saunanakkeihin*, joka todennäköisesti on kirjoittajan perheen oma juttu. Se ei aukene lukijalle samalla tavalla kuin esimerkiksi myöhemmin mainittu *uiminen*. Epätyypillisten esimerkkien kautta kirjoittaja voi pyrkiä myös ilmaisemaan onnellisuutta tuovien asioiden monimuotoisuutta ja sitä, miten ne voivat kullekin yksilölle tai yhteisölle olla erilaisia.

- 20) Saunanakit, yhdessä olo, aamukahvi kuistilla, ystävien kyläily, lukeminen, puusauna, uiminen, riippukeinu ja mustikkapiirakka.

Esimerkissä 21 kirjoittaja antaa lisää konkreettisia esimerkkejä hyvistä asioista ja tunteista, joita on itse kokenut arjen pienissä hetkissä. Kirjoittajan päätavoite onnellisuudesta kirjoittaessa on ollut se, ettei sen saavuttaminen vaadi paljoa. Esimerkit ovat olennaisia tavoitteen saavuttamiseksi, ja koska ”arjen pienet hetket” ovat muutenkin keskiössä, on luonnollista, että hän myös pyrkii todistamaan väitteet omien havaintojen kautta todeksi. Nämä luovat siis jonkinlaista luottamusta ja uskottavuutta väitteille, sillä ilman esimerkkejä sanoma voisi helposti jäädä pintapuoliseksi.

- 21) Perheen yhteisessä leppoisassa olemisessa, metsän hiljaisuudessa, meren tuoksussa, pelargonien hoitamisessa, ystävän kuulumiskyselyissä ja koiran silittämisessä.

5 PÄÄTÄNTÖ

Lähdin tarkastelemaan tutkielmassani sitä, millaisia onnellisuuden representaatioita kolumneissa on sekä sitä, millaisin kielellisin keinoin niitä rakennetaan. Representaatioita syntyi kaiken kaikkiaan viisi: onnellisuus hetkissä, hyvä substantiivina, onnellisuuden kielteinen määrittely, yleiset virheet onnellisuutta tavoitellessa sekä konkreettiset esimerkit onnellisuudesta. Sanaluokista tyypillisten substantiivien ja verbien lisäksi erityisen paljon korostuvat adjektiivit. Kielellisesti onnellisuuteen liitetään runsaasti vastakohtapareja, kuten suuri ja pieni. Adjektiivien käyttö tekstissä on huomattavan monipuolista ja runsasta, minkä vuoksi niiden tulkittamista ei voi sivuuttaa. Tyypillisessä asiatekstissä adjektiiveja ei juurikaan käytetä tyylikeinona, vaan tekstiä kuljetetaan eteenpäin pääsääntöisesti verbien ja substantiivien avulla. Kuitenkin kolumni tekstilajina eroaa tyypillisestä asiatekstistä siltä osin, että sen tarkoitus on olla tunteita herättävä sekä kirjoittajansa näköinen tuotos. Tehokeinona runsaiden adjektiivien lisäksi on myös toisto, sillä samoja asioita saatetaan toistaa useastakin näkökulmasta joko sanavalinnan, myönnön tai kiellon kautta. Representaatiot muodostuvat siis erilaisten piirteiden ja teemojen avulla, joissa on huomioitu sekä kielellinen että semanttinen merkitys, mihin tekstianalyysi pohjimmiltaan perustuukin (Heikkinen 2020: 34). Representaatiot vastasivat osittain myös ennakko-oletustani: niissä näkyi kirjoittajan ammatti-identiteetti, samaistumisen kokemuksen tavoittelu sekä fokuksen keskittäminen yksinkertaisiin asioihin, kuten teksteissä toistuvaan arkeen ja tavallisuuteen.

Representaatioissa korostuvat arki ja tavallisuus ovat hyvin subjektiivisia kokemuksia, minkä vuoksi representaatiot eivät välttämättä edusta kovinkaan universaalia käsitystä onnellisuudesta, vaan pohjautuvat kirjoittajan omaan näkemykseen. Kolumni tekstilajina on hyvin henkilösidonainen, minkä vuoksi myös näissä teksteissä kirjoittajan oma kokemus ja elämäntapa näkyvät erityisen vahvasti (Rentola 2010: 109). Tekstien lingvistisen analyysin kannalta olennaista on myös luoda johtopäätös siitä, että mediassa julkaistavat tekstit eivät heijasta ainoastaan

todellisuutta, vaan ikään kuin luovat omia käsityksiä todellisuudesta, jonka merkitys riippuu tekstin kirjoittajan aseman mukaan (Fairclough 1997: 136). Sen vuoksi on siis huomioitava, että vaikka representaatiot perustuvat onnellisuudelle, niiden muodostumiseen on vaikuttanut vahvasti kirjoittajan kielellisten valintojen lisäksi hänen oma roolinsa yhteiskunnassa sekä hänen näkökulmansa ihmiselämää kohtaan ylipäätään.

Suorat kysymykset tai puhuttelu luovat kuvaa siitä, että kirjoittaja pyrkii vaikuttamaan lukijaan ilmaisemalla asioita väitteillä ja esimerkeillä. Kirjoittaja tavoittelee ensisijaisesti siis samaistumisen kokemusta. Koska tekstit ovat hyvin suosittuja ja suuren yleisön saatavilla, voidaan myös olettaa, että nämä representaatiot edustavat jollakin tapaa osaa lukijoista. Ilman hyväksyvää yleisö ei teksteillä tai kirjoittajalla itsellään olisi mahdollista saavuttaa niin paljon seuraajia, kommentteja tai tykkäyksiä. Toisaalta kolumneissa on mielenkiintoinen piirre, joka tulee ilmi juuri adjektiivien sekä osittain polveilevien lauserakenteiden myötä: osa asioista vaikuttaa loppujen lopuksi itsestään selvyyksiltä. Kirjoittajan tavoite olla samaistuttava siis onnistuu, sillä sanoma pyrkii lähinnä aiheuttamaan oivalluksia lukijassa eikä niinkään tarjoa täysin uutta, faktoihin perustuvaa tietoa.

Esittelemieni representaatioiden lisäksi teksteissä oli tulkittavissa myös muita representaatioita, joita olisin voinut nostaa tarkempaan tarkasteluun. Tutkielman laajuuden vuoksi tein kuitenkin päätöksen rajata representaatioiden määrän näihin viiteen, joiden ajattelin olevan erityisen osuvia näkökulmani puolesta. Muita, tästä tutkielmasta poisjätettyjä representaatioita olivat muun muassa ihmissuhteiden vaikutus onnellisuuteen sekä itsensä kehittämisen representaatiot. Mikäli myös nämä representaatiot olisi nostettu mukaan, analyysi ja sen tulokset antaisivat todennäköisesti kattavamman kuvan onnellisuuden representaatiosta. Esimerkiksi ihmissuhteiden merkitys näyttäytyy usein hyvinkin olennaisena asiana ihmisen onnellisuudessa, minkä vuoksi sen representaation tarkastelu olisi voinut tarkentaa kolumnien luomaa kuvaa onnellisuudesta. Lisäksi tutkielmani aineistona olevat kolumnit ovat ilmestyneet kaikki samana vuonna, jolloin tulokset eivät representoi onnellisuutta erityisen pitkältä ajanjaksolta, vaan perustuvat ainoastaan vuoden 2020 kolumneissa esiintyneelle onnellisuudelle. Tulokset saattaisivat vaihdella runsaastikin eri vuosien välillä. Näin ollen tuloksia ei voida siis yleistää, mutta niiden avulla voidaan saada käsitystä kirjoittajan näkemyksistä onnellisuuteen ja sen merkityksiin liittyen.

Vaikka suoranaisesti kieleen kytkeytyvää onnellisuuden representaatioiden tutkimusta ei ole tehty, saamani tulokset mukailevat muun muassa Kiljusen (2013) sosiaalipsykologian näkökulmasta tehtyä pro gradu -tutkielmaa onnellisuuden merkityksistä blogiaineistossa. Blogeista löytyvät onnen ulottuvuudet liittyivät mielihyvän ja merkityksen löytäminen omasta ympäristöstään, ja lisäksi tulosten

perusteella aineistossa korostui yksilön oma asennoituminen sekä henkilökohtaiset valinnat siitä, mistä kukin yksilö nauttii (Kiljunen 2013: 86-87). Myös tässä tutkielmassa saamani tulokset rakentuivat pääasiassa yksilön omien valintojen, oivallusten sekä elämäntapojen ja - katsomuksen ympärille. Tulevaisuudessa aiheen ja käyttämäni aineiston tutkimista voisi jatkaa tarkastelemalla tarkemmin esimerkiksi näitä myöhemmin mainittuja representaatioita tai vaihtoehtoisesti laajentamalla näkökulmaa muihin hyvinvoinnin tai tunne-elämän osa-alueisiin.

LÄHTEET

- Alho, Irja & Kauppinen, Anneli 2008: *Käyttökielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden seura.
- Facebook. Maaret Kallio – Lujasti lempeä. – <https://www.facebook.com/psykoterapeuttikallio> 12.4.2021
- Fairclough, Norman 1997: *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.
- 1992: *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- Gee, James Paul 2010: *An introduction to discourse analysis. Theory and method*. New York & London: Routledge Taylor & Francis Group. [e-kirja]
- Halliday, M. A. K. & Matthiessen, Christian M. I. M. 2013: *Halliday's introduction to functional grammar*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge. [e-kirja]
- Heikkinen, Vesa 2020: *Tekstianalyysi*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hiidenmaa, Pirjo 2000: *Lingvistinen tekstintutkimus*. – Sajavaara, Kari & Piirainen-Marsh Arja (toim.) 2000: *Kieli, diskurssi & yhteisö*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Hirvonen, Tatu & Mangeloja, Esa 2005: *Miksi tutkia onnellisuutta maassa, jossa kahdeksan kymmenestä ilmoittaa olevansa onnellisia?* Tieteessä tapahtuu, 23(5) – <https://journal.fi/tt/article/view/56750> 24.4.2021
- Instagram. – <https://www.instagram.com/maaretkallio/> 12.4.2021
- Jokikokko, Laura 2015: *Ihmissuhdediskurssit Maria Veitolan kolumneissa*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto. – <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201505071477.pdf> 19.4.2021
- Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 2016: *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Kallio, Maaret. – <https://maaretkallio.com> 12.4.2021
- Kiljunen, Sarianna 2013: *Onnellisuus blogissa. Kolme onnen ulottuvuutta ja suomalainen kulttuuri*. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.
- Kolari, Eve 2016: *Hyvinvoinnin rakentuminen Tickle your fancy -blogissa*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. – <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49024/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201603081784.pdf?sequence=1&isAllowed=y> 30.3.2021
- KS = Kielitoimiston sanakirja. Kotimaisten kielten keskus: <https://kielitoimistonsanakirja.fi> 30.3.2021

- Luukka, Minna-Riitta 2000: Näkökulma luo kohteen: diskurssintutkimuksen taustaoletukset. — Sajavaara, Kari & Piirainen-Marsh Arja (toim.) 2000: *Kieli, diskurssi & yhteisö*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- 2002: M. A. K. Halliday ja systeemis-funktionaalinen kielitiede. — Dufva, Hannele & Lähteenmäki, Mika 2002: *Kielentutkimuksen klassikoita*. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Ojanen, Markku 2018: *Onnellisuuksien oivaltaja*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2019: *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Pietilä, Jyrki 2012: Lehdistön tutkimus. — Heikkinen, Vesa, Voutilainen, Eero, Lauerma, Petri, Tiililä, Ulla & Lounela, Mikko (toim.) 2012: *Genreanalyysi: tekstilajitutkimuksen käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus.
- Raudaskoski, Emilia 2016: *"Työväenluokka ei ole kadonnut mihinkään"* : sosiaalisen statuksen diskurssit Rosa Meriläisen kolumneissa. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto.
- Rentola, Marketta 2010: *Vaikuta mediassa. Kirjoittamisen keinot tutuiksi*. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Rintaluoma, Reetta 2020: *Ironia ja intertekstuaalisuus Tuomas Enbusken Iltalehden kolumneissa*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto.
- Sustainable Development Solutions Network 2021: *World Happiness Report 2021*. — <https://worldhappiness.report> 24.4.2021
- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. — <http://scripta.kotus.fi/visk> 30.3.2021

AINEISTOLÄHTEET

- Kallio, Maaret 2020: *Moni tavoittelee onnea väärin keinoin – työssäni terapeutina olen oivaltanut, mistä syntyy aito hyvä*. – Helsingin Sanomat 19.8.2020. — <https://www.hs.fi/blogi/lujastilempea/art-2000006605776.html> 3.5.2021
- 2020: *Moni hinkkaa elämän pieniä yksityiskohtia täydelliseksi – Heiltä jää huomaamatta, missä aito hyvinvointi piilee*. – Helsingin Sanomat 22.1.2020 — <https://www.hs.fi/blogi/lujastilempea/art-2000006347291.html> 3.5.2021
- 2020: *Opettaja esitti oppilailleen kysymyksen, johon kiteytyy merkityksellisen elämän ydin – Mitä sinä vastaisit?* – Helsingin Sanomat 1.1.2020. — <https://www.hs.fi/blogi/lujastilempea/art-2000006357857.html> 3.5.2021

